

Carl Bildt. FOTO: JESSICA GOW

Carl Bildt mot klabbet

Beröringsängest. På annat sätt är svårt att förklara den socialdemokratiska oviljan att ens för ett ögonblick verka hysa samma åsikt som den borgerliga regeringen i allmänhet och moderaterna i synnerhet.

Gårdagens utrikespolitiska debatt var inget undantag.

Utrikesminister Carl Bildt (m) läste upp sin tämligen återhållsamma och i långa stycken förbindliga deklaration om Sverige och Sveriges roll på den internationella scenen. Det utlöste ett närmast ursinnigt angrepp från socialdemokraternas Urban Ahlin, som talade om "feghetens dokument".

Ahlin påstod sig vara "fullständigt överraskad" över vad han beskrev som regeringens totala avsaknad av engagemang för kärnvapenedrustning. Han kritiserade Bildt för att inte stödja det norska initiativet om en internationell konvention mot klusterbomber. Feg och undfallande, sammanfattade Ahlin den m-märkta utrikespolitiken.

Det uppskrivade tonläget övertygade inte. Inte heller behövdes det någon större ansträngning från Bildt för att sticka hål på alla överdrifter och orimligheter. Det hindrar inte att utrikesministern gärna övervärderar sin egen betydelse. Det märks när han utanför manustexten nästan konsekvent föredrar att tala om "jag" och "min" före "Sverige" och "vår".

Ahlin har dessutom en poäng när han efterlyser hårdare och tydligare markeringar mot systematiska kränkningar av de mänskliga fri- och rättigheterna i Ryssland. Att, likt Bildt, känna "oro" inför en fortsatt utveckling i "mer auktoritär riktning" möts på sin höjd med ett hänleende i Kremel.

Men gårdagens debatt, Ahlins stridslystenhet till trots, förmådde inte dölja att det på utrikespolitikkens område snarare handlar om gradskillnader än om artskillnader mellan den borgerliga alliansen och socialdemokraterna. Det finns en "stor åsiktsöverensstämmelse", bekräftar Ulf Bjereld, professor i statsvetenskap och aktiv i den socialdemokratiska Broderskapsrörelsen, i senaste numret av Riksdag & Departement.

Det är vänsterpartiet "som leder oppositionen mot den borgerliga politiken", förklarade Hans Linde (v) och markerade att det är en avgrund mellan socialdemokraterna och vänsterpartiet i utrikes- och säkerhetspolitiken. Hur dessa motsättningar skall överbyggnas i en eventuell rödgrön regering är och förblir en gåta.

Bildt avslutade sin utrikespolitiska deklaration med den lika överraskande som glädjande uppgiften att den prestigefyllda sameuropeiska forskningsanläggningen "European Spallation Source" kommer att byggas i Lund".

Tillfället kunde kanske valts med större omsorg. Men är beskedet riktigt, må det vara Carl Bildt förlåtet.

En frihetsreform?

Det var länge sedan så mycket hände inom universitets- och högskolevärlden. Ett nytt system för resursfördelning har redan föreslagits. Lednings- och styresformer utreds.

Självfallet berör detta i högsta grad landets studenter. Men två utredningar gör det på ett omedelbart sätt: den studiesociala utredningen och frågan om det så kallade kårobligatoriet, tvånget att tillhöra en studentkår eller liknande.

Det senare tycks nu ha kommit till vägs ände. Erland Ringborg, en gång själv ordförande för Sveriges förenade studentkårer, presenterade igår sin utredning om hur, inte om, obligatoriet skall avskaffas.

I Ringborgs uppdrag har ingått att föreslå åtgärder för att, som det heter, "säkerställa och helst stärka studentinflytandet". Hans sammanställning kan ge intrycket att allt skall fortsätta som tidigare, bortsett från tvånget att

tillhöra och betala avgift till en kår.

En tanke bakom reformen är att ingen skall tvingas in i en sammanslutning som hon eller han inte vill tillhöra. En rätt självklar liberal hållning. Ett krux i Ringborgs förslag är då att de studentkårer som utses – till förordnande på tre år – inte bara kommer att företräda sina egna, frivilliga medlemmar, utan samtliga studenter vid universitetet eller högskolan.

Så mycket friare blir ju inte det, i varje fall inte när det kommer till representation, förhandlingar och annat som ligger i studentintresset i förhållandet till högskoleorganen.

Och finansieringen av kårerna, som hittills skett via medlemsavgifter, blir i fortsättningen statens sak, om Ringborg får som han vill. Enligt förslaget skall staten skjuta till minst 310 kronor per helårsstudent, pengar som skall tas från högskoleanslagen. Även här bör finnas anledning till viss

ARKIV: NELLY HERZBERG 2007
Akademiska föreningen i Lund.

skepsis. Det staten ger kan staten också ta.

För att framställas som en frihetsreform tycks avskaffandet av kårobligatoriet leda alltför mycket in i ett beroende. Det var väl inte riktigt meningen?

Kennet Andreasson
kennet.andreasson@sydsvenskan.se

Ett ensamt vänsterparti, på jakt efter egen majoritet.

Aftonbladet (oberoende s) om Lars Ohlys besynnerliga valstrategi.

Kantstött riksbank

Variationer på samma tema. Så summeras enklast kommentarerna till Riksbankens besked igår om att räntan höjs. "Oväntat", "förvånande" och "en skräll" var återkommande uttryck. Räntebeslutet kallades också ett misstag, men det verkar det alls inte vara.

Om något fel gjorts i sammanhanget är det snarare i kommunikationen.

"Det var dags att sätta ner foten", sade riksbankschefen Stefan Ingves vid en presskonferens.

Han hänvisade till stigande inflationsförväntningar i ett läge då inflationen – 3,5 procent – redan överstiger den eftersträvarde tvåprocentnivån. Den svenska konjunkturen är fortfarande god och arbetsmarknaden stark. Endast 3,5 procent av arbetskraften är inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen. En färsk undersökning från Svenskt Näringsliv visar också att två av tre företag försökte rekrytera nya medarbetare under andra halvåret 2007.

Även om tillväxt och sysselsättningsutveckling mattas av under året väntas resurserna i ekonomin ändå utnyttjas i högre grad än normalt.

Med sådana utsikter ser Ingves och hans kollegor skäl att höja den viktigaste styrräntan, reporäntan, med 0,25 procentenheter till 4,25 procent. Trots de orosmoln som tornat upp sig i världsekonomin bedöms räntan ligga kvar kring den nivå under det närmaste året. Dock med reservationer om osäkerheten är stor.

Resonemanget är rakt och enkelt och har fokus på Riksbankens huvuduppdrag: att försvara penningvärdet.

ARKIV: FREDRIK SANDBERG 2006
Kronan försvarades igår.

kens huvuduppdrag: att försvara penningvärdet.

Kronan stärktes snabbt efter räntebeskedet. Och någon dramatisk effekt på kreditmarknaden är inte att vänta – det rör sig trots allt om en marginell justering.

Att det ändå uttrycks så stor förvåning beror på att en närmast enig analytikerkår spått att räntan skulle lämnas oförändrad.

Den ihållande finansmarknadsoron och tecknen på avmattning i världsekonomin har fått flera centralbanker att sänka räntan på sistone. Särskilt kraftfullt har amerikanska Federal Reserve agerat och dess chef Ben Bernanke har antytt att det kan bli fler sänkningar.

"Vi hade definitivt inte väntat oss en höjning under rådande omständigheter", skriver Danske Banks ekonomer i en kommentar till gårdagens svenska besked. De hävdar rent av att

Riksbanken fått dem att "se dumma ut".

Hur kommer det sig då att marknaden så till den milda grad misstagit sig på Riksbankens intentioner?

"Den svenska penningpolitiken kan bara föras utifrån svenska förutsättningar", underströk vice riksbankschef Lars Nyberg i ett tal nyligen.

Det tolkade Willy Bergström, som själv suttit i Riksbankens direktion, som en signal om en höjning. Men det var han ganska ensam om – troligen delvis för att Nyberg själv poängterade att det inte rörde sig om någon signalering.

Enligt den nya och redan tidigare kritiserade kommunikationspolicyn skall direktionensmedlemmarna inte säga något framåtsyftande i sina tal. Riksbanken ger sin syn på det aktuella läget sex gånger om året. Däremellan är det tyst.

Alltså hänvisade Stefan Ingves på onsdagen till uttalanden som gjorts i december. Då var pessimismen om världskonjunktorens utveckling inte lika stor som nu.

Inflation är och förblir ett gissel för ekonomin. Därför var det rätt av Riksbanken att sätta ner foten. Men samtidigt var det – som reaktionerna visar – fel att inte ge tydligare signaler om planerna i förväg. Ingves konstaterar själv att överraskningar saknar egenvärde. Han har förståelse för kritiken mot kommunikationspolicyn:

"Vi får fundera på vår kant." Det låter klokt. Risken är annars att Riksbanken kommer på kant med marknaden.

Tobias Lindberg
tobias.lindberg@sydsvenskan.se

SIGNERAT

Energi mellan raderna

Igår kunde det ha hänt.

Men i regeringens utrikesdeklaration – mer om den i huvudledaren på sidan A4 – nämndes inte den planerade och av allt att döma försenade gasledningen genom Östersjön.

Den politiska tystnaden förvånar inte. Men den är knappast oproblematiske.

Visst har regeringen äntligen gett ett slags besked, formalistiskt men tuftt:

"Förvånande ofullständig", sade miljöminister Andreas Carlgren (c) när han häromdagen skickade tillbaka gasbolaget Nord Streams ansökan med vändande post. Bland annat krävde han en redovisning av en alternativ sträckning – på land.

Det tyder på en tuffare attityd – tidigare har regeringen inte ansett sig ha möjlighet att ställa något sådant krav.

Med miljöministerns vägran att ens pröva Nord Streams befintliga ansökan kommer någon rysk gas knappast att strömma i ledningar mellan Viborg och Greifswald år 2010, som avsikten var.

Men fortfarande behandlas gasledningen som ett förvaltningsärendande, där regeringen är tillståndsmyndighet. Med betoning på internationella konventioner och på miljö.

En del av förklaringen är att regeringen – kanske på goda grunder – är rädd att ett tydligt ställningstagande i fråga om säkerhetspolitiska följder skulle leda till att den undergrävdas sin

FOTO: LEIF R. JANSSON
Andreas Carlgren.

trovärdighet när det gäller miljöprovningen.

För all del, flera invändningar kan göras när det gäller projektets miljöpåverkan.

Exempelvis vill Nord Stream i samband med tryckprovningen spola gasledningen med glutaraldehyd, ett gift som skall förhindra slemmiga beläggningar på insidan av rören.

Sammanlagt kommer 2,4 miljarder liter förorenat vatten då att släppas ut vid serviceplattformen, som planeras fyra mil öster om Gotska Sandön.

Giftet påverkar organismer i havet, inte minst alger.

Lägg därtill risken för att fosfater, tungmetaller och organiska gifter frigörs. Och lägg därtill

ARKIV: ALEXANDER ZEMLIANICHENKO 2007
Vladimir Putin.

ökad olycksrisk i ett område där 35000 fartyg, varav många olje-tanker, passerar varje år. I ett särskilt känsligt innanhav.

Allt krut på miljön. Men däri genom nonchalerar regeringen att det finns grannländer som klart och tydligt talar om säkerhetspolitiska konsekvenser av projektet.

Däribland Ryssland. President Vladimir Putin yttrade hösten 2006 att den ryska Östersjöflottans uppgift är att skydda ekonomiska intressen, och att en av de viktigaste prioriteringarna kan bli Nord Streams gasledning.

I synnerhet Estland, Litauen och Polen är oroliga för att Rysslands militära bevakning av gas-

ledningen kommer att bli en försvändning för grannlandet att ringa in nygamla revir, att en ny järnridå skall sänka sig.

Ord och inga visor var det när den tidigare ambassadören Krister Wahlbäck på DN Debatt för några dagar sedan kritiserade stormaktspolitiken i Berlin och Moskva:

"Ibland framförs – fast aldrig offentligen – ett helt annat skäl för att tillåta Östersjöledningen. Det kan befaras att om Sverige 'gör svårigheter' så kommer Kremel att visa sitt missgag, exempelvis genom att skapa problem för svenska företag i Ryssland. Och Tyskland kan bli en ohjälpsam partner inom EU."

Självklart får sådana skäl inte avgöra.

Mot slutet av årets utrikespolitiska deklaration säger sig regeringen vilja "samarbeta nära med våra Baltiska vänner – ett samarbete som regeringen lägger största vikt vid".

I så fall måste farhågan om en ny järnridå genom Östersjön tas på allvar och hanteras med skicklig diplomati.

I ett demokratiskt perspektiv skulle det också vara utmärkt om väljare slapp läsa mellan raderna för att finna vad landets ledande politiker egentligen tycker.

Tiina Meri
tiina.meri@sydsvenskan.se

REDIGERING: BERTIL LARSSON

ARKIV: AP 2006
Spielberg, drömregissör.

Drömspel

Filmregissören Steven Spielberg hoppar av uppdraget som konstnärlig rådgivare för öppnings- och avslutningsceremonierna under OS i Peking i augusti.

Orsak: Kina borde göra mycket mer för att påverka sina vänner som styr i Sudan så att mordandet och lidandet i Darfurprovinserna får ett slut.

Mottot för spelen i Peking är "One World One Dream" – en värld, en dröm. Och givetvis gör Spielberg rätt som försöker väcka mäktiga kineser.

I det blå ►Ingmar Karlsson, svensk generalkonsul i Istanbul, skriver i ett upprört brev till UD att konsulatet lika gärna kan läggas ner, eftersom det skrivits i budgeten så att Karlsson inte kan betala sin personliga anständiga löner eller tanka konsulatets bil.

"Någon djävla ordning måste det vara på ett utrikesdepartement", skriver Ingmar Karlsson, som citeras i Ekot.

Generalkonsuln avslutar sitt brev med orden: "Vi får såta våra förhoppningar till en högre makt."

Ännu högre än utrikesminister Bildt?

Upp i rök ►Under 2007 inträffade fem större bränder i Malmo stads skollokaler, fyra på förskolor och en på en skola, enligt ett pressmeddelande.

Fyra av de fem bränderna var sannolikt anlagda och den totala skadekostnaden ligger på 29 miljoner kronor.

Tala om skattepengar som går upp i rök.

Snedspark ►Att Pär Nuder sparkades som ekonomisk-politisk talesman för socialdemokraterna orsakade en kedja av personförändringar i partiet.

Nu har det satts punkt för den kedjan, skriver TT. Pär Nuder har valts till suppleant i riksbanksfullmäktige.

Intrycket är att Nuder numera sitter på det politiska köttberget, förlärt, glasberget.

MATS HELMFRID
MIKAEL SANDIN
ROLF TUFVESSON
GÖRAN TUNHAMMAR
14 februari 2008